

REMISSYTTRANDE

Justitiedepartementet

2024-11-15

Dnr 0536/24

Er referens: Ju2024/01907

Remissyttrande över betänkandet En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade betänkande på remiss. Brå ställer sig huvudsakligen bakom de förslag som ges i utredningen men har följande synpunkter.

Utredningen har föreslagit ändringar som gör att de osjälvständiga brotten utvidgas och har anfört att de osjälvständiga brottsformerna kan antas ha särskilt stor betydelse när det gäller att motverka brott som begås inom kriminella nätverk. Många av förslagen synes dock träffa bredare än så. Brå har tidigare lyft frågan om träffytan för lagstiftning som tar sikte på kriminella nätverk (se t.ex. Brås remissyttrande till SOU 2021:68). Det kan därför finnas anledning att i det fortsatta lagstiftningsarbetet fundera över om förslagen är tillräckligt precisa och träffsäkra.

När det gäller ansvar för underlåtenhet att avslöja brott förutsätter det idag att brottet kan avslöjas eller förhindras utan fara för den handlande eller för någon annan. Utredningens förslag omfattar inte denna förutsättning. Förslaget kan därför komma att leda till att enskilda personer försätts i en situation där de tvingas välja mellan att utsätta sig själva eller närstående för fara och att riskera ett fängelsestraff. Brå anser att det är tveksamt om det beteende som framöver kan komma att leda till fängelsestraff i samtliga fall kan anses vara klandervärt. Det är även tveksamt om möjligheten att tillämpa bestämmelsen verkligen motiverar en ändring som innebär att ett så pass stort ansvar läggs på enskilda personer. Utifrån vad som redogjorts för i betänkandet går det inte heller att uttala sig om ifall förslaget kommer att ha önskade effekter, utan det kan finnas en risk för att tryggheten bland allmänheten och tilltron till rättssystemet minskar.

När det gäller förslaget om gärningsmannaskap anger utredningen att syftet inte är att ändra gällande rätt. Brå är dock inte helt övertygad om denna slutsats. Frågan om gärningsmannaskap styrs inte enbart av regleringen i 23 kap. brottsbalken och det saknas en närmare analys av hur den föreslagna regleringen kommer att träffa olika tänkbara scenarion beroende på brottstyp. Detta är något som bör omhändertas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Detta yttrande avges av generaldirektör Mattias Larsson efter föredragning av verksjuristen Lejla Fazlinovic. I beredningen har chefsjuristen Cecilia Eneman och utredaren Dennis Martinsson deltagit.